

Anne Kalliomäki

Näyttely voi olla elämyksellinen tarinamatka

*Alkusysäys, esittely, syventäminen, kiihdytys, ratkaisu ja loppuhäivytytys. Näin etenee draaman kaari ruotsalaisen dramaturgin **Ola Olssonin** mukaan. Mitä tämä voisi tarkoittaa museovieraan kannalta? Miten luomme kiehtovan ja elämyksellisen tarinamatkan näyttelyn kävijälle?*

Kuulin Viron Merimuseossa vierailleelta ystävältäni Titanic-näyttelystä, jossa voi valita itselleen roolin Titanicin matkustajana ja kulkea läpi näyttelyn eläytyen laivan kuuluisaan matkan. Lopussa saa jopa selville sen, miten omalle roolihahmolle kävi: selvisinkö minä haaksirikosta vai en? Titanic-näyttely on yksi esimerkki tarinallistamisesta, tarinamatkan hyödyntämisestä. Tarinallistaminen tarkoittaa näyttelyiden suunnittelua tarinalähtöisesti. Tällöin ensisijaisena tavoitteena on se, että näyttely olisi kävijälle kiehtova, tarinallinen ja sitä kautta juonellinen kokemus, joka jättää muistijäljen. Myös oppiminen on tätä kautta syvällisempää.

Tarinallistajana olen ollut mukana luomassa useita tarinamatkoja museoille, yhdessä erilaisten yhteistyökumppanien kanssa. Jyväskylän yliopiston museolle toteutuneessa uudessa perusnäyttelyssä kävijä matkaa Jyväskylän yliopiston kampuksella erilaisten aikakerrosten läpi yhdessä **Uno Cygnaeuksen** ja **Wolmar Schildtin** kanssa. Näiden herrojen dialogi johdattaa kävijää tilanteesta toiseen, aina nykypäivään saakka. Syyskuussa puolestaan julkaistiin Keski-Suomen museon toteuttama tarinallinen verkko-oppimateriaali ammatillisissa oppilaitoksissa ja lukioissa opiskeleville. *Juuret ja Siivet* on mediakasvatuksellinen aineisto, joka rakentuu aitojen haastattelujen pohjalta tehtyyn fiktiiviseen nuorten väliseen dialogiin.

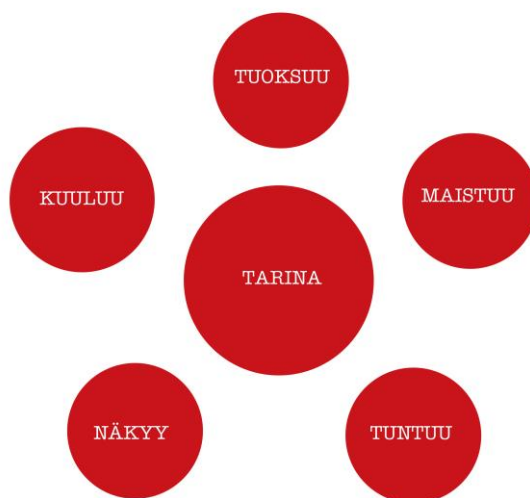
"Tätä kurssia oli mukava tehdä, koska pääsi miettimään itseään ja omaa elämäänsä. Kulttuuriperintö oli lopulta melko arkinen, mutta myös kiehtova juttu! Terveisin, Oona, Raisa ja Matias." –Juuret ja Siivet. (Kuva: Juppu)

Keski-Suomen Museon tuottamaa Juuret ja Siivet verkko-oppimateriaalia työstettiin yhdessä Mediakasvatuskeskus Metkan kanssa. (Kuva: Jupu)

Fiktiivisen ja dialogisen tarinankerronnan muodot antavat paljon mahdollisuuksia myös esimerkiksi näyttelyiden mobiiliopastuksiin. Ja tämän taas avaa ovia seinättömän museon ajatukselle. Jyväskylässä Unon ja Wolmarin kanssa voi astella myös kaupungilla museon ulkopuolella, näin toteutuu ajatus seinättömästä museosta. Sama toteutuu Väinö Linnan aukiolla Tampereella, jossa kirjailijalegenda **Linnan** elämään voi tutustua kulkemalla läpi hänen elämäänsä liittyviä paikkoja. Reitti toteutui mobiilireittejä tekevän Citynomadin ja Työväenmuseo Werstaan kanssa yhteistyönä.

On luonnollista, että tarinalähtöinen näyttelyjen tuottaminen aiheuttaa myös pelkoa. Eiväthän museot ole mitään huvipuistoja! Tarkoitus ei olekaan, että itse näyttely pääasiana unohtuisi. Viihteellisyyden ja elämyksellistämisen keinoja ei kuitenkaan kannatta jättää hyödyntämättä, sillä niillä tavoitetaan kävijän tunteen taso. Ja tämä voi vetää museoon erityisesti nuoria, jotka ovat aikaisempia sukupolvia enemmän tottuneet siihen, että myös oppiminen tapahtuu hausalla ja viihdyttävällä tavalla.

© tarinakone

*Tarinallistaminen muuttaa näyttelyn tarinamaailmaksi, jossa tarinaa ei kerrota, vaan se koetaan.
(Kaavio: Tarinakone)*

Tätä ei kuitenkaan pidä ymmärtää väärin. Tarinallistaminen ei tarkoita pelkästään musiikkivideon tai toimintaelokuvan nopeutta, ei suinkaan. Tarina antaa tilaa ja luvan myös hitaammalle tempolle ja viipyilemiselle. Parhaimmillaan tarina tempaa kävijän mukaansa, osallistaa ja saa museovieraan unohtamaan arjen; tekemään tarinamatkan toiseen aikaan, maahan tai kulttuuriin.

Kirjoittaja FM, medianomi on yrityksensä Tarinakoneen kautta valmentanut yrityksiä jo yli kuuden vuoden ajan tarinallistamaan palveluista kokemuksia. Annen kirja Tarinallistaminen-palvelukokemuksen punainen lanka ilmestyi toukokuussa.

Tietoa Juuret ja Siivet verkko-oppimateriaalista

<http://www.jyvaskyla.fi/ajankohtaista/arkisto/1/0/70039>

Juuret ja Siivet verkkonäyttely

<http://www.juuretjasiivet.fi>

Unon ja Wolmarin matkassa verkkonäyttely ja ääniopastus

<http://unojawolmar200.jyu.fi>

Mobiiliopastus Väinö Linna

<http://www.tarinakone.fi/blogi/vaino-linnan-kertomaa-mobiiliopastus-vaino-linnan-aukiolle/>